

Minden létezik

KÖNYVKRITIKA - KÖVETÉSI TÁVOLSÁG - LXIII. évfolyam, 38. szám, 2019. szeptember 20.

Horváth Márk-Losoncz Márk-Lovász Ádám: A valóság visszatérése. Spekulatív realizmusok és újrealizmusok a kortárs filozófiában. Forum Kiadó, Újvidék, 2019, 376 oldal, kb. 4000 Ft

Az öt spekulatív realista, akiket Horváth Márk és Lovász András bemutat: Graham Harman, Timothy Morton, Quentin Meillassoux, Ray Brassier és Iain Hamilton Grant. Graham Harman volt, aki az *objektum orientált ontológia* (OOO) terminust bevezette, szerinte minden létező úgy működik, mint a fekete lyuk, a valóságot tűzfalak veszik körül, a dolgokat kölcsönös visszahúzóadás jellemzi, és a világ nem tiszta immanencia, minden dolog tartalmaz egy transzcendens oldalt. Timothy Morton a *hipertárgy* fogalmával segít: „minden entitás, amely az emberhez viszonyítva - vagy más objektumokhoz képest - térben és időben nagyságrendekkel nagyobb hatóképességgel bír”. (Mint például a klímaválság.) De aztán a metaforikus nyelvhasználat olyan kalandokba húzza, mint annak állítása, hogy a hipertárgyak rosszindulatú, kiterjedt kísértetként szippantanak minket magunkba, és nincs mit tenni, a környezetvédelem széplélek-szindróma, némiképpen és elég sajnálatosan Trump (vagy legalábbis Elon Musk)-konform *sötét ökológiája* „a természet alantasságát, rettenetes jellegét hangsúlyozza”, és megint: nincs mit tenni, „meg kell tanulnunk szeretni az undorítót, az érzéketlent és a jelentés nélkülit”.